

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/25/2018
Identifikačné číslo spisu: 7908200121
Dátum vydania rozhodnutia: 22.05.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7908200121.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ I. T., bývajúcej v H., 2/ W. O., bývajúcej v N. 3/ M. Z., bývajúceho v Z./XX, 4/ O. Z., bývajúceho v N., zastúpeného JUDr. Petrom Jonášom, advokátom so sídlom v Trebišove, M.R. Štefánika č. 2393/29, 5/ C. S. bývajúcej v G., 6/ O. Z., bývajúceho v N., 7/ O. B. bývajúcej v G., proti žalovaným 1/ C. N., bývajúcej v N. 2/ V. S., bývajúcej v H., 3/ G. Z. bývajúcemu v N., 4/ I. S., bývajúcej v N., všetkých zastúpených JUDr. Ladislavom Csákóom, advokátom so sídlom v Rožňave, Hviezdoslavova č. 4, o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp.zn. 5 C 36/2008, o dovolaní žalobcu 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. apríla 2017 sp.zn. 3 Co 169/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. marca 2016 č.k. 5 C 36/2008-778: 1/ žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že nehnuteľnosti v katastrálnom území N. zapísané v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXX ako parcela č. 90/11 - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 920 m² a na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. 90/37 - záhrada vo výmere 530 m² patria v polovici do dedičstva po O. Z. a po V. Z., zamietol, 2/ žalobcov zaviazal nahradiť trovy štátu vo výške 334,69 € a 3/ o trovách konania si vyhradil právo rozhodnúť do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia v konaní nepreukázali titul nadobudnutia nehnuteľností do ich vlastníctva. Titul nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností naopak preukázali žalovaní a za tento považoval osvedčenie o vydržaní s tým, že predtým ich právni predchodcovia nehnuteľnosti nadobudli na základe kúpnej zmluvy v roku 1948, od ktorého času právni predchodcovia žalovaných a následne žalovaní nehnuteľnosti nepretržite užívali. O trovách konania a trovách štátu rozhodol podľa § 151 ods. 3 a § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. apríla 2017 sp.zn. 3 Co 169/2016 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 Civilného

sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žalovaným priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že žalobcami uplatnené odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. a až f/ O.s.p. (§ 365 ods. 1 písm. b, d/, e/, f/, h/ CSP) neobstoja. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ako i s jeho záverom súdu, že žalobcovia v spore neunesli dôkazné bremeno a že naopak žalovaní preukázali, že boli splnené zákonné podmienky pre nadobudnutie vlastníctva vydržaním. Zdôraznil, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že právni predchodcovia žalovaných nadobudli nehnuteľnosti kúpnu zmluvou z 12. apríla 1948 a aj keď prevod nebol zapísaný v pozemkovej knihe, nehnuteľnosti od roku 1948 dobromyseľne a nepretržite užívali po celú vydržaciú dobu, t.j. až do 31. marca 1964 a v ich užívaní ďalej pokračovali žalovaní. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca 4/ dovolanie s tým, že jeho prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Podľa jeho názoru odvolací súd spor nesprávne právne posúdil, keďže vlastnícke právo sa nenadobúda osvedčením o vydržaní a ani kúpna zmluva z roku 1948 nemohla byť titulom nadobudnutia vlastníckeho práva, nakoľko v roku 1948 na území Slovenska do roku 1950 platilo uhorské obyčajové právo, v zmysle ktorého bol povinný zápis do pozemkovej knihy a vlastníctvo sa nadobudlo až jeho zápisom. Trval na tom, že žalovaným, resp. ich právnym predchodcom chýba titul nadobudnutia vlastníctva, že súdy rozhodli „v príkrom rozpore s platnou judikatúrou, teda sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. V tejto súvislosti poukázal žalobca 4/ na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, napr. sp.zn. 2 Cdon 568/1996, 22 Cdo 984/2006, Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. ÚS III 50/2004 a R 8/1991, v zmysle ktorého tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí a že s ňou nakladal ako s vlastnou, musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú vydržaciú dobu dôvodné. Z týchto dôvodov žalobca 4/ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalobca 4/ vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, teda dvoch dôvodov, ktoré sa vzájomne vylučujú. Podľa žalovaných ale nie je daný ani jeden z dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania žalobcu 4/ podľa uvedeného ustanovenia. Žalobca 4/ totiž v dovolaní špecifikoval len viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu a Ústavného súdu Českej republiky a z jediného akceptovateľného rozhodnutia R 8/1991 vyplýva správnosť záverov súdom nižších inštancií, že v konaní nesporne preukázali nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Z týchto dôvodov žalovaní navrhli dovolanie zamietnuť a priznať im náhradu trov odvolacieho konania.

5. Žalobkyne 1/, 2/ v stanovisku k dovolaniu žalobcu 4/ uviedli, že s ním nesúhlasia, žalobcovia a ani ich právni predchodcovia vlastnícke právo žalovaných nespochybňovali a ani žalobca 4/ sa nikdy pred podaním žaloby pred ostatnými žalobcami nezmienil o pochybnostiach o vlastníckom práve žalovaných.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho

súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia vecí, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

9. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

10. V danom prípade žalobca 4/ vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

11.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej odvolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp.zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už odvolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp.zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých odvolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

12. Vyššie uvedený výklad je - osobitne so zreteľom na obsah dovolania žalobcu 4/ podaného v tomto prípade - potrebné doplniť vysvetlením pojmu „dovolač í súd“.

12.1. V Slovenskej republike vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné súdy [čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“)]. Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy (čl. 143 ods. 1 Ústavy). Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon (čl. 143 ods. 2 Ústavy).

12.2. Podľa § 35 CSP o dovolaní rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky; za dovo lací súd v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP treba preto považovať tento súd. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd už v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 79/2017, v ktorom uviedol, že „vzhľadom na teritoriálnu pôsobnosť CSP možno pod pojmom dovo lací súd rozumieť len Najvyšší súd Slovenskej republiky, a nie aj Najvyšší súd Českej republiky“.

13. Ako už bolo uvedené, dovo lateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

14. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a (zároveň) § 421 ods. 1 písm. b/ CSP najvyšší súd v iných právnych veciach (viď napríklad rozhodnutia 6 Cdo 185/2016, 6 Cdo 13/2017 a 6 Cdo 21/2017) uviedol, že „uplatnenie obidvoch dovo lacích dôvodov naraz (t.j. dovo lacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP) sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje - odvo lací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovo lacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvo lacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovo lacieho súdu ešte nebola vyriešená“. Podobne v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 123/2017 najvyšší súd k možnosti vyvodzovania prípustnosti dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a zároveň písm. b/ a c/ CSP uviedol, že „súčasná existencia všetkých týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje. Nemožno totiž odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovo lacieho súdu riešená ustálene a zároveň že dovo lacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne“ [poznámka dovo lacieho súdu: sťažnosť, ktorá bola podaná proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu, odmietol Ústavný súd Slovenskej republiky ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 644/2017)]. Vec prejednávajúci senát, ktorý sa stotožňuje s týmto právnym názorom, nadväzujúc naň dodáva, že pokiaľ procesná strana v dovolaní tvrdí, že pri rozhodovaní o niektorej právnej otázke existuje „ustálená rozhodovacia prax dovo lacieho súdu“, od ktorej sa odvo lací súd odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), je len logické, že zároveň nemôže úspešne argumentovať tým, že ešte nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovo lacieho súdu, lebo táto otázka buď ešte nebola dovo lacím súdom vôbec riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo už riešená bola, dovo lacími senátmi najvyššieho súdu je ale rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). K tomu istému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí sp.zn. 4 Cdo 14/2017, v ktorom konštatoval, že „uplatnenie dovo lacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP sa vzájomne vylučuje, pretože ak dovo lací súd rozhoduje o danej právnej otázke rozdielne, nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovo lacieho súdu“.

15. Žalobca 4/, vyvodzujúc prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, zastáva názor, že odvo lací súd sa pri riešení právnej otázky nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žalovanými vydržaním odklonil od právnych záverov, ku ktorým dospela ustálená rozhodovacia prax dovo lacieho súdu. Odklon právnych záverov odvo lacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovo lacieho súdu odôvodňuje žalobca 4/ poukázaním na judikát R 8/1991.

16. V žalobcom 4/ označenom judikáte R 8/1991 je uvedené, že „tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí (§ 132 a § 135a OZ) a že s ňou nakladal ako s vlastnou, musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú vydržaciu dobu dôvodné“. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto rozhodnutia najvyšší súd uvádza, že pre záver o dobromyseľnosti držiteľa v zmysle § 132a OZ musí mať súd dostatočné skutkové podklady a keďže v danom prípade tak súd pre nevykonanie ďalších dôkazov nemal, jeho záver o dobromyseľnom užívaní nehnuteľnosti po celú vydržaciu dobu nemožno považovať za správny. Podľa právneho názoru

dovolacieho súdu sa súdey oboch inšancií neodklonili od právnych záverov vyjadrených vo vyššie spomenutom rozhodnutí najvyššieho súdu; súdey predpoklady pre nadobudnutie vlastníctva v zmysle § 132 a § 135a OZ nevyložili odlišne. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nemôže posudzovať správnosť skutkových zistení súdov alebo výsledok hodnotenia, resp. nevyhodnotenia dôkazov, premietajúci sa do skutkových zistení súdu. Dovolateľ si námietkami nesprávnych skutkových zistení a nesprávneho vyhodnotenia dôkazov dostatočne neuvedomuje procesné dopady a súvislosti toho, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nie je spôsobilé založiť tvrdenie dovolateľa, že pri inom (podľa dovolateľa náležitejšom a úplnejšom) zistení rozhodujúcich skutkových okolností súdmi by právne závery, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie, boli odlišné.

17. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu 4/ nevyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vzhľadom na to jeho neprípustné dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku vo veci samej a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.